

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

* BEZINNING

door *Paul van Velthoven*

De auteur is lid van de redactie van *Christen Democratische Verkenningen*.

In 1909, enkele jaren voor het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, verscheen er een pamflet van een Engelse journalist die betoogde dat het gezien de ver voortgeschreden handelsbetrekkingen tussen Duitsland en Groot-Brittannië waanzin was om een nieuwe oorlog te beginnen. *Europe's Optical Illusion*, zoals het pamflet van Norman Angell luidde, is na die verschrikkelijke oorlog alsnog een bestseller geworden. Waarschijnlijk echter om de verkeerde reden. Het bleek een fatale misvatting te zijn. Ook al onderhielden Duitsers en Britten intensieve handelsrelaties met elkaar, het verhinderde niet dat zij op de slagvelden van Europa elkaar vier jaar lang op leven en dood bestreden.

De moderne geschiedenis is het toneel van een niet-aflatende reeks aan gewapende conflicten. De afgelopen eeuw was zelfs een van de gewelddadigste in zijn soort. Toch leven honderd jaar later velen in een illusie die te vergelijken is met die van Angell. Als verklaring poneerde de Franse politiek filosoof Raymond Aron (1905-1983) dat de mensen in Europa de neiging hebben zich buiten de geschiedenis te plaatsen omdat er op ons continent al zo lang vrede is. De wapens leken te kunnen worden afgeschaft juist door het machtsevenwicht. Daarvoor zorgden de Amerikanen, die na de oorlog de vrede wisten te garanderen. Toen het fout ging in voormalig Joegoslavië hadden we de Amerikanen nodig om daar de vrede te herstellen.

Conflicten tussen landen binnen de Europese Unie worden vooralsnog met overleg opgelost. En toch: toen de eurocrisis dreigde te exploderen, werd de kans op een oorlog in landen als Duitsland en Frankrijk, waar het historisch besef toch niet geheel verdwenen is, wel degelijk als een mogelijkheid geopperd. Niet overal, en zelfs niet in Europa zijn alle mensen zo redelijk dat ze met praten genoeg nemen. Van andere werelddelen willen we geloven dat daar verlies en aangetaste eer tot oorlog kunnen leiden, zoals bijvoorbeeld de huidige gespannen relatie tussen China en Japan bewijst, maar ook op ons eigen continent – zie Rusland – blijkt de rede niet het laatste woord te hebben en is het niet voldoende om naar het handelsargument te luisteren.

De geschiedenis is per se tragisch van karakter. De oude vraag rijst dan opnieuw hoe conflicten bedwongen kunnen worden. Zonder geweld als het kan, met geweld als het moet.